

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

לתורה

פרשת תצא

אזנים

רנ

מלאה דם, עכ"ל.

(יט) **וענשו אתו ק' כסף.** והמאנס נערה בתולה נותן ג' כסף? ותרצו חז"ל, שהאומר בפיו (מוציא ש"ר) חמור מן העושה (ערכין ט"ו). בפשטות א"ל, שהמאנס גרם צער ובשת רק לאבי הנערה ולה, אבל המוציא ש"ר על בת ישראל מאורסה, שזינתה בבית אביה, חלל שמן הטוב של בתולות ישראל, השומרות פתחיהן לבעליהן, ולכן משלם בכפלים. וזה שסיים הכתוב: **„כי הוציא שם רע על בתולת ישראל“**, שיאמרו בגוים גם בנות ישראל פרוצות הנה ח"ו. ולא רק את שמה פגם, אך גם את כלל ישראל, על **„בתולת ישראל“**.

(כא) **כי עשתה נבלה בישראל לזנות בית אביה.** זהו טעם שדנין אותה בסקילה ולא בחנק כאשת איש, שהמאורסה שזינתה **„עשתה נבלה בישראל“** להוציא ש"ר על נערות ב"י. שגם הן, כבנות או"ה, אינן שומרות בתוליהן לבעליהן.

לזנות בית אביה. אין אשה כורתה ברית אלא למי שעשאה כלי (סנהדרין כ"ב). וזו, שנתארסה לאיש ומצפה ליום חתונתה, שהלכה ו**„כרתה ברית“** עם איש אחר, קיים חששו, שתוסיף להשא-
„נאמנה“ לבעל. וזוהי **„נבלה בישראל“**.
ובררו לה מיתת סקילה החמורה.

(כב) ומתו גם שניהם. דרשות חז"ל מ"גם שניהם" (הנראה כמיותר ח"ו) מובאות ברש"י. ואולי א"ל בפשטות שלפי שבפ' הקודמת נא', שימיתו רק את הנערה, (מסתמא מפני שלא הכירו את הבעל או שברח), לפיכך הדגיש כאן **„גם שניהם“**.

עם האשה. ולהלן בנערה המאורסה חילק הכתוב בין נמצאו בעיר לבין נמצאו בשדה, ששם תלינן שזעקה ואין מושיע לה, והיא פטורה כאנוסה. ומכיון שבבעלת בעל לא חילק הכתוב, ש"מ שגם בשדה נחשבת כנבעלת לרצונה מכיון שהעדים שהתרו בה לא שמעו אותה צועקת. ונערה המאורסה שאני. וביאר הרי"א טעם הדבר, לפי שהנערה שומרת בתוליה והמאורסה מפחדת מפני הארוס ובשתה מרובה, כשלא ימצאו לה בתולים, ויקשה בעיניה להתרצות לפועל המגונה ההוא יותר מהאשה הבעולה, ע"ש.

(כד) **אל שער העיר.** הנה כל חייבי מיתות לא קבעה תורה מקום למיתתם, רק בע"ז נא': **„והוצאת את האיש ההוא... אל שעריך“** (לעיל י"ג, ע"ש שהארכנו לברר שיטות רש"י והתרגומים לפ"ד הירושלמי, אם זה שער שעבד בו או שער שנידון בו), ובנערה המאורסה, שבפרשה הקודמת נא': **„והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה וסקלוה“** וכאן: **„והוצאתם את שניהם אל שער העיר ההוא וסקלתם אתם באבנים“**. ומה בין פרשה א' לזו? ותני שילא (כתובות מ"ד) ג' מדות בנערה באו לה עדים בבית חמיה שזנתה בבית אביה (היינו פ' מש"ר „ואם אמת הדבר“, והיינו באו עדים בבית חמיה, שזנתה בב"א) סוקלין אותה על פתח ב"א כלומר ראו גדולים שגדלתם. באו לה עדים בב"א שזנתה בב"א סוקלין אותה על פתח שער העיר... זוהי גרסת ושיטת רש"י. והטעם לזה א"ל, שאם באו עדים בבית חמיה, אם יסקלו אותה על שער העיר, יאמרו, שזנתה בבית חמיה (טרם שנמסרה

שלח

שו"ת

שורש קסז

מהרי"ק

האבידה אין הבן חייב להפסיד אבידתו בשביל אביו כל שכן וכל שכן למאן דאמר משל אב. ועוד כל שכן וכל שכן היכא שאין הבן מניח מלעשות כבוד אביו המוטל עליו בשביל אותו מעשה שהאב מצוה עליו שלא לעשות כי הכא, והא דאמר' (שם) אפי' זורק ארנקי לים כולי כבר העמידה רבינו יצחק בארנקי דאב לדברי האומר משל אב ואפילו לדברי האומר משל בן ובארנקי דבן היינו דוקא שהאב נהנה בהשלכה זו כגון למרמא אימתא אינשי ביחיה כמו שפיר' חוספות שאנ"ץ. ואע"ג דלכאורה רבינו משה מיימון פליג על דברי רבינו יצחק מדהביאה¹⁵ בסתם ולא פירש דמיירי ביש לו הנאה בהשלכתו וגם פליג על מה שהעמיד' רבינו יצחק בארנקי של אב מכל מקום יש לחלק דאע"ג דאין הבן רשאי להכלים אביו ולצערו בשביל ממונו מכל מקום אין חייב הוא

להפסיד ממונו בשביל כבוד אביו¹⁶ וכן צריך לומר ע"כ שהרי רבינו משה עצמו פסק¹⁷ כמאן דאמר משל אביו אלא ודאי צריך לחלק כדחלקתי וכל שכן דאין לו להניח מלקחת אשה ההוגנת לו והישרה בעיניו משום כבוד אביו וכדפירשתי. **אמנם** מכת השבועה שנשבע לאביו נראה לע"ד שאין רשאי לקחת כדפי' לעיל, וגם מאחר שהבן נטען מאשה זו בעוד' תחת בעל' הראשון צריך להתיישב בדבר ולחקור ולדעת אם היה שם עידי כיעור דפשיטא דלאו דוקא שראוה חוגרת בסניר או רוק למעלה מן הכילה או מנעלים הפוכים אלא הוא הדין לכל הדברים המראים שהיה עבירה כמו שכתבו רבינו משה¹⁸ וטור אבן העזר¹⁹ שהוסיפו עליהם אחר' על פי הירושלמי²⁰ וכתבו דכן לכל כיוצא בזה.

קצור ופסקי השורש

על דבר האיש שנשבע לאביו שלא ישא אשה שלא ברשותו, ובטרם ישבע אליו כבר מסר מודעה בפני עדים כדי לבטל שבועתו, כאמרו שהיה ירא פן ימאן אביו ללכת בעבורו למקום פלוני אם ימאן הוא להשבע לו על הדבר הזה. — אין במודעה זו ממש כדי לבטל את שבועתו שנשבע אח"כ, דלא קרינן ביה אונס כביוצא בזה, שאביו לא כפה אותו לישבע אלא מדעתו ורצונו היה כך, ואין ההמנע מעשות הטובה נחשב אונס, ואין כח במודעה לבטל השבועה שנשבע אח"כ בלי אונס.

על דבר ראובן שנשבע לאביו שלא ישא אשה בלא רשותו, והלך וקדש לו אשה בלא רשותו, ובין קדושו לכניסה צוה לו שלא לנכנס, וכבר היה ראובן נטען מאותה אשה אשר קדש וחשוד היה עליה — אין כח באב למחות כיד הבן מלישא אשה אשר הוא חפץ בה כשהיא הוגנת לו.

אמנם מכת השבועה שנשבע לאביו אינו רשאי לקחתה, גם מאחר שכבר היה זה נטען מאשה זו בהיותה תחת בעלה הראשון צריך להתיישב בדבר ולחקור ולדעת אם היו שם עדי כיעור, דפשיטא דלאו דוקא ראוה חוגרת בסניר וכי' הנזכר בתלמוד דה"ג לכל הדברים המוכיחים על העבירה.

שורש קסז

ועל (א) דבר המפותה לא ראיתי מקום לחלוק לשאלתך כלל דהא פשיטא ופשיטא דמאחר שכבר עברו עליה ימי הנעורים ויש עין ועדינים שיצתה לבגר א"כ אין לה בשת ולא פגם כיון שנתפתה(א) דהא מחלה כדמוכח בהדיא בפרק אלו נערו (כתובות לב, א) דמוקי ההיא דאלו הן הלוקין דמשמע דלא משלם ממון מדלקי, ביתומה מפותה דלא מחייב בממון משום מחילה דמחלה, ופשיטא דבזה דין הבוגרת והיתומה שוה דכיון שבגרה יצתה מרשות אביה והוי' מחילתה מחילה וכן בריש פ' נערה (שם מב, א) פריך לאביה נמי פשיטא מדקא' יהיב מפתה דאי לעצמה אמאי יהיב מפתה מדעתה עבר וכן פסקו כל הפוסקים דבוגרת מפותה אין לה לא בושת ולא פגם ולא קנס¹.

ואשר שאל מהרי"ל יצ"ו באשה שזנתה תחת בעלה ברצון והיא לא ידעה אם יש איסור בדבר אם יחשב שוגג עכ"ל, לעניות דעתי נראה דאין לזו דין שוגגת להתירה לבעלה כיון שהיא מתכוונת למעול מעל באישה ומונה תחתיו דהא לא כתיב איש איש כי חשטה אשתו ומעלה מעל בה

חילופי גירסאות ותיקוני טעויות: (א) צ"ל שנתפתה. (ב) צ"ל ל"ש בשוגג.

15. הלכות ממרים פ"ו הלכה ז. 16. ד"מ שם ס"ק ג ע"י כהנ"ג ס"ק יח. 17. שם הלכה ג. 18. הלכות סוטה פ"ב הלכה יג הלכות אישות פכ"ד הלכה טו. 19. סי' יא ולא העתיק הירושלמי. 20. כתובות פ"ז הלכה ו.
1. רמ"א אבה"ע סי' קצו סעי' א ופתי"ש ס"ק א. 2. ב"י סי' קט"ו דף קס"ו ורמ"א סי' קצ"ג סעי' ג ועי' ט"ז יו"ד סי' ס"ק ט, שהוכיח מרב"י ובנו' דבכ"מ אי ידעה חשיב שוגג, ועי' פתי"ש שם שהביא כמה פוסקים שחולקים בזה. [ועי' בשו"ת הרשב"א סי' אלף קצט, ועי' בחכמת שלמה אבה"ע ז' סי' קצ"ט, ושו"ע סג].

דכרם רבני ה' מולת לירושלים ע"ש. וא"כ י"ל משולם לא יתיקו שנתפא אשה ברביעי. אלא שנתפא לעולם ביום שלמחרתו קביעי כ"ד. וא"כ במקומו עב"ד קבועים בכל יום שאלה בכל יום ולא מיעקרא תקנה ראשונה כלל וע"י מ"ש לעיל ריש מכלתין:

(ג' ע"ב) **ומסכנה** ואילך סי' לקמן פ"ט ע"א במתני' מסכנה ואילך אשה גובה נזבא כחובתה בלא גט לכמה נאסקים מסכנה ואילך גובה לעולם בלא גט כיון שבשעת הסכנה הגו קן לא בטל לעולם אפי' אחר הסכנה. וא"כ ה"ל יומא הא. וא"ש דקאמר גזירה עבירה דבטלה ותקנתא דרבנן מקמי גזירה לא מבטלי דא"כ הו"י בטלה לעולם אפי' אחר בטילת הגזירה סי' וק"ל:

לגמרי יעקרה פי' יקבעי יום אחר לשיבת כ"ד וא"כ לא מיעקרא תקנתא דרבנן כלל דמיעקרא לא יתיקו אלא שישא ביום שיכול להשכים לכו"ז. וא"כ לא הוה העברה על דת ואין לרי"ך למסור נפש על זה כמו ערקתא דמסאכי ופי' משום שקרו הא יכול להטריח:

ולדרוש לכו דאוגם שרי. טברת ר"ם נראה מבואר דס"ל דנתי דוראי נאסרה לבעל דאע"ג דלמנין יחוס הוה כביאת בהמה מ"מ ארס הוא והבעל מתקנה בו ו"ל מעלה מעל באישה ונאסרה על הבעל ורואי ממילא שחאחר גם על הבעל. ומ"מ כשמתגייר ה"ל פנים חדשות ואינו אוחז הבעל דמיעקרא בהמה והשאל ארס ומותרת לו והכרח וזו רמזה בשיטה מקובלת ובפסקי מהרי"א שכתב סי' קע"ה סעיף י"ט ע"ש אלא דס"ל לרבנו חם אי לאו דמלתי ראי' ברורה שאינה נהרגת על ביאת עכו"ם דרחמנא אחשביה כבהמה לענין בעילה ה"א דלענין בעילה הוה כמו כל ארס ואינו פנים חדשות ונאסרה עליו אחר שיתגייר משה"ה מייחי ר"ח ראי' דביאתו חשיב כבהמה לענין שאינה ממוכרת מינה ובה לאסרה על בעלה נאסרה משום דמ"מ מעלה מעל באישה מ"מ כשמתגייר ה"ל פנים חדשות ומותרת להבעל ומותרת לו זה מה שנת"ד ברפת ר"ח ז"ל וכן הוא וכן הוא להדי' בס' תוס' יוה"כ ביומא פ"ב ע"ב. אך בתה"ד רס"י ר"ח מסופק ברפת ר"ח דאולי מתיר אפי' לבעל אך לא קי"ל כותבי' בבעל ע"ש גם בשיטה מקובלת בשם סמארי' כ' דלר"ח מותרת לבעל ונדחק ליישב קי' חוס' עליו ע"ש מ"מ העיקר נראה דגם לר"ח נאסרה לבעל:

עין הגהות מרדכי כתב סי' רפ"ו בשם ס' הפרדס. וכל פירושו דלא הגידה משפחה אולי לא יתי' כבודו לישא הדייטות. עכשו אמרה לו שהיא משפחה שאלו המלך בוראי יקיימנה עספ"ק דמגלה על פסוק ויאמר תרי זמני ע"ש. א"כ י"ל כל זמן שלא הגידה שהיא ישראלית היתה כקרקע עולם בלי שום מעשה ותטעה בשעת תשמיש המלך לא נתן לבו על זה. אך עתה שחאמר לו שהיא ישראלית ירגש המלך ששפחה עממה כקרקע עולם זחמסקן:

ותו הסם נהגו הכא מומר נראה רש"י לטעמי' לא רצה לפרש נהגו דלא מוריקו אלא כי שאלו יומא ל"י תנשא ברביעי וע"כ יומא ל"י אונם שרי וא"כ ישמטו הפרעות וילמדו להיות פרוצות ביותר כשיפת רש"י ע"כ הולך לפרש נהגו הוצא דעלמא וק"ל: (דף ר' ע"א) **ובועז** בעילת מלוה ופורש עיי' ס"ז סוף הלכות

אונן מיימי תשו' רש"י סי' ע' דמי שיש לו בן למול ועשה אונן ימול תחלה ומ"א פליג ע"ש וראיתי מהרש"ל משמעתין דמטה דקביע לה עירגא היום קודמת לקבורת המת. וראיתי משמעתין י' לרחות כמובן אך עיקר ראייתו מבריייתא מפורשת הרי שתי' הולך לשחוט פסחו ולמול בנו ושמת שמת לו מת יכול יעמא אמתת לא יעמא יכול כשם שאינו מטמא למתו כך אינו מטמא למת מלוה מ"ל ולאחוזו לאחוזו הוא דאינו מטמא אבל מטמא הוא למת מלוה הרי קמן שאעפ"י שאונן על מתו מ"מ הולך הוא למול בנו ש"מ מלוה דקביע זמני היום קודמת לקבורת מתו. ולכאורה היא ראי' שאון עלי' תשובה. והגדלה שזה הוה דעת הר"ן גיאות והר"ף ו"ל דמיימי הרא"ש דאפי' בשארי מתים נמי בעילת מלוה קודם. ולא הקילו בבניו ואמו אלא להקיים ימי השואין לימי אבל אבל לעולם בעילת מלוה קודמת אפי' דיש לרחות ולומר כיון שמת לו מתו קודם שנכנס לחופה מ"מ נחיר לו לכנס לחופה כלל.

בשלמא אם כבר נכנס לחופה י"ל בעילת מלוה קודם אבל הא"ה שמת קודם לחופה מה"מ להקדים כניסה לחופה ובעילת מלוה לקבורת מתו. גם זה אינו קאי' דקו"ל מעבירין המת מלפני הכלה עיי' לקמן י"ז ע"א ומכיון שנכנס לחופה שוב בעילת מלוה קודמת מהר"א דמיימי מהרש"ל ממילה:

ומה שהקשה הרא"ש על שיטת רי"ף ורי"ן גיאות ה"ל מ"ט להקדים אבילות י"ל דס"ל יום ראשון דאורייתא ומיהו במס' אביו על חתן משום הפסד ממון י"ט כח ביד חכמים למקור דבר מה"מ בשב ואל תעשה משא"כ בשארי מתים לא עקרו דבר מן החורה וכיון שהל אבילות יום ראשון שוב לא פסק שלא להפריש בין האבילות וסברא זו כ' הר"ן ע"ש וא"ש:

ומהר"ימה על רמ"א דפליג על מהרש"ל וס"ל דלא יתול ולא יברך להכניסו הלא בריתא מפורשת היא ההולך לשחוט פסחו א"ל. ואמרתו ליישב דבריייתא דקדק לומר ושמת שמת לו מת ומיימי שכבר הוא מוחזק בדרך לשחוט פסחו או למול בנו ושם שמת שמה לו מת א"כ אינו מחוייב לחזור לביחו לקבל עליו עמל קבורת מתו. שהרי אי לא ה"י טרע ט' כלל ע"כ ה"ו בני עירו מחטתקים עם המת המוטל עליהם לקברו. א"כ ה"י ילך לדרכו והם יתעסקו עם המת והו"ל כמסורו לכתפים שמחוייב בכל המלות אבל אפי' אי ה"י בביחו כשמת לו מת לאו כל כמיני' למול בנו ולהשהות המת. וממילא אם אחר מל בנו לא יברך הוא להכניסו כדן אונן שאינו מבדק:

ושבת וראיתי דבלא"ה דברי רמ"א נכונים ע"פ מ"ש תוס' בברכות י"ט ע"ב ד"ה ולאחוזו וכו' דההיא דהולך לשחוט פסחו מיימי מנייר וכו"ג שהלך לשחוט פסחו ולמול בנו ואינו אינו מטמא' במה שלהם כלל ואינו אוננים ולא פאורי' מהממות כלל ואורח ראי' מהרש"ל. ובהו יובט נמי דברי רמ"א בש"ע א"ח סי' תרפ"ז סעיף ב' דס"ל קבורת קרובים קודם למקרא מגילה ומג"א הקשה מהך דבריייתא ע"ש. ולק"מ דרך דבריייתא מיימי מנייר וכהו גדול שאינו יכול להתעסק בעלמו אבל מי שיכול להתעסק אזי קבורת קרובים קודם לכל המלות וה"ה למקרא מגילה ולדינא ל"ט בכל זה. מ"מ יראה שימול האונן מטעמים אחרים שכ' המרש"ל ע"ש. ועי' מג"א סי' תרנ"ז סקי"ז:

ואין מונעין חכשימים מן הכלה כל שלשים יום. דברי רש"י תמוהים שפירש על שלשים ימי אבילות ולא על שלשים ימי כלה וכמו שכ' הרא"ש. וא"כ יהי' רש"י עד ש"ס יומא ע"ח ע"ב וכבר הכניס מג"א סי' תרנ"ג סקי"ב ע"ש והכל"ד דרש"י נמי מודה דכל שלשים ימי כלה אינו נוהג אפי' אבילות שבעה וכמ"ש המרדכי במס' מ"ק סי' תתקכ"ד על שם רש"י ורש"י ב"ה להוסיף כאן דגם אחר עבור שלשים ימי כלה כל י"ב מודש לנישוא' שהיא עדיין בכלל נקי יהי' לביחו שנה א' ושמת את אשתו אשר לקח. נהי דבמשך אוחזי הומוני ה"י נוהג ימי שבעה אבילות מ"מ דין שלשים על אבל אינו נוהג כל יב"ח של נישואי'. ומכל שכן שאיני טהב אבילות של יב"ח בתוך יב"ח של נישואי'. וזה כוונת המרדכי בדברי רש"י. ואי תקשי מ"מ מ"ל הא. וכל מודאמרי' ואון מונעים חכשימי' כל שלשים מה לשהו כל שלשים ה"ל למימר שלשים יום מה כ"ל שלשים יום"ם וכל אוחזי הימים וכו' הייט ב' מיני שבעה. דהיינו דבמשך ח' ימי המשחה ה"י ימי האבל ה"י כל אוחזי הימים הייט ב' מיני שלשים דשלשים ימים הראשונים שאחר החופה מיד הם עיקר ימי כלה ובמתלתן של אוחזי שלשים יום יש בהם ז' ימי אבל וקמ"ל דשלשים שמתוך לחופה דוחה אפי' ז' ימי אבילות ומשום ז' ימי אבילות שלשים יום מותרת ברחיבה ביוה"כ כי היכא דדוחה ל' ימי אבילות וכו' כ"ל שלשים ימי אבל ויינו אוחזי שבעה הימים הנשארי' למספר הואיל והיא עדיין בתוך שנתו של ימי חופה והשאלה שאל שלשים על ימי אבל אינם נוהגות בתוך יב"ח של ימי חופה כש"כ דב"ח של אבל אב ואם שאינו נוהג ביב"ח דחופה וק"ל:

אבר איפכא לא עי' ע"ו ונה"כ סי' ש"ב דועת הר"ן גיאות דהשמתה תל מיד אחר החופה גם בלא בעילת מלוה. והרא"ש